

Engeller aşılma içindir

Banu AKSOY

Edebiyatta engellilik konusunu başarıyla işleyen iki kitap: Zeynep Cemali'den ilköğretim dönemine hitap eden Patenli Kız ile daha küçük yaş grubuna seslenen Ellerimde Kelimeler. İkisi de işitme engelli kahramanları konu ediyor, ikisi de meseleyi içeriden bir bakışla anlatıyor.

Meksikalı yönetmen Alejandro González İñárritu'nun *Babil* adlı filmi izlerken, bir sahnede neye uğradığımı şaşırılmış, adeta gafil avlanmışım. O an hissettiğim şeyleri sahneyi her düşündüğümde tekrar yaşarım. Sahnenin kahramanı hem yaşamı hem kendini anlamaya çalıştığı bir süreçten geçen sağır ve dilsiz bir genç kızdır. Kız bir gün arkadaşıyla diskoya gider. Film, normal biçimde akıp giderken kızın diskodan girdiği anda benim için her şey bir anda değişti. Sinema salonundaki bütün ses kesildi. Sağır kızın yerine geçiverdim. Sanki bir anda suyun altına gömülmüştüm. Bir uğultu, dipten gelen bir titreşim... Diskonun ışıkları yanıp sönüyor, insanlar bir görünüp bir kayboluyordu. Dipten gelen ritim kalbimin vuruşlarıyla eşleşmişti: Güp... güp... güp... Bir insanın kulaklarının duymamasının ne demek olduğunu işte böylece anladım. Dünyam şaşı.

SEESİZ DÜNYANIN SAKİNLERİ

Zeynep Cemali Türkçe çocuk edebiyatının önemli isimlerinden. Vakit-sizce aramızdan ayrıldığında geride sekiz kitap bırakmıştı. İlköğretim dönemine hitap eden kitabı *Patenli Kız*'ın kahramanı Şerare'den öğreneceğimiz çok şey var engellilik konusunda. İstanbul yakınlarında küçük bir köy olan Yeşilbağlar'da yaşayan altı yaşlı insan -Öğretmen Leyla, Kargabaş Ömer, Tık Tık Yaşar, Mırmır Nine, Gezgın Neşe,

Dürbün Nimet- bir sabah mahallenin meraklı postacısından birer zarf alırlar. Her zarfın içinde bir kitap vardır ve bunu onlara Şerare göndermiştir. Şerare, kısa süre köyü ziyaret etmiş, bu altı kişiyle tanışmış, onlarla uzun uzun sohbet etmiş ve bir okul ödevi olarak başlayan bu çalışma sonunda bir kitaba dönüşmüştür.

Şerare'nin insanlarla iletişim kurma konusunda olağanüstü bir becerisi vardır. Şerare insanları dinlemeyi iyi bilir. Birbirinden apayrı özelliklere sahip bu altı yaşlı insan Şerare sayesinde birbirlerini, daha da önemlisi kendilerini tanırlar. Ah, bu arada küçük bir ayrıntıyı unuttum: Şerare doğuştan sağır ve dilsizdir.

Desen Yayınları'n-dan çıkan *Ellerimde Kelimeler* adlı çizgi roman, biraz daha küçük yaş grubundan çocuklara anlatıyor engelli olmanın nasıl bir şey olduğunu. Kitabın başlarında, öykünün kahramanı Ali'nin diğer çocuklardan farklı olduğunu düşünmeyiz. Annesi onu bakkala gönderdiğinde koşu koşu yola düşen, yolda diğer çocukların da yapabileceği gibi biraz oyalanıp kedileri seven altı yaşında bir oğlan çocuğu... Ama daha dikkatle bakınca Ali'nin kulaklarında bir işitme cihazı göze çarpar. Doğuştan işitme engelli olan Ali'nin dili elleridir. Ailesiyle işaret dili aracılığıyla iletişim kurar; okulda ise buna gerek yoktur. Dudak okuyarak arkadaşlarının dediklerini anlar. Hem zaten futbol sahasına çıktığı anda kimseyle bir şey konuşmasına da gerek kalmaz. Birlikte futbol

oynamak ortak bir dile dönüşür. Yine de bir seferinde arkası dönük olduğu için arkadaşının dudaklarını okuyamayan Ali hata yapar ve bu hata maçı kaybetmelerine neden olur. Bunun üzerine Ali'nin arkadaşıyla arasındaki sorunun üstesinden gelme yolu gerçekten etkileyici...

Evet, engelli insanlar var. Ama daha önemlisi, engelleri aşabilen insanlar var. Yeter ki önce zihnimizdeki önyargı engellerini aşabilelim.

Patenli Kız
Zeynep Cemali
Güneşli Kitaplığı
224 sayfa

Ellerimde Kelimeler
Bénédict Gourdon
Resimleyen: Malica Fouchier
Çeviren: Özden Tuna
Desen Yayınları, 32 sayfa

